

JOANNA JAKSIEWICZ

DOI:<http://dx.doi.org/10.18290/rt.2018.65.4-14>

HISTORIA BIBLIOTEKI WYDZIAŁU TEOLOGII KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II

HISTORY OF THE LIBRARY OF THE FACULTY OF THEOLOGY OF THE JOHN PAUL II CATHOLIC UNIVERSITY OF LUBLIN

A b s t r a c t. The Theological Library was established at the Catholic University of Lublin (KUL) in 1920, soon after the foundation of the Faculty of Theology. During the World War II the books were preserved outside of KUL. After that, the collections was divided into biblical, dogmatic, moral, fundamental theology and history of the Church sections. In 1950 there was only one common reading room with the collections of 11,147 volumes. The needs increased in 1957, when the program of theological studies for lay people started. In 1970, there were 8 specialized departmental collections, handled by one librarian. In 1999 the Theological Library was transferred to the John Paul II College. In 2013 there were almost 38 thousand volumes. In 2014, after the integration with the Library of the Institute of Pastoral Theology, our collection counts 62931 volumes with 24 thousand visitors in the reading room. The Theological Library is the meeting place for researchers and students. There are workshops, expositions and once a year the final exams for license in theology. But the scientific information is its main activity. The old card catalog and 51% bibliographic descriptions of collections have been digitalized (Virtua system). 80% of resources are in Polish language but the number of books in English is growing due to the presence of English speaking doctoral candidates. The Theological Library is the integral part of Faculty of Theology and receives full support from its administration.

Key words: Library of the Faculty Theology; history of library; employees; digitization.

Zbliża się setna rocznica powstania Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Na początku, jako niezwykle istotny dla twórców owej instytucji naukowej, pojawił się Wydział Teologii, który również będzie obchodził stulecie powstania. U zarania dziejów Wydziału utworzono wydziałową bibliotekę, służącą naukowymi i dydaktycznymi pomocami pracownikom naukowym oraz studentom. Warto przyjrzeć się, choćby z okazji rocznicy, historii i współczesności Biblioteki Wydziału Teologii KUL.

Mgr lic. JOANNA JAKSIEWICZ – pracownica Biblioteki Wydziału Teologii KUL Lublin; absolwentka Wydziału Teologii KUL (mgr lic. z teologii fundamentalnej), UW (bibliotekoznawstwa) oraz edytorstwa.

1. POCZĄTKI

Historia biblioteki teologicznej sięga czasów, gdy w Petersburgu zrodził się pomysł powołania w Polsce katolickiego uniwersytetu. Późniejszy rektor, ks. Idzi Radziszewski, który pracował między innymi w Paryżu, w Bibliotece Narodowej, od początku przywiązywał dużą wagę do księgozbioru teologicznego przyszłej uczelni. Przy parafii świętej Katarzyny, w Petersburgu, zorganizował bibliotekę, a po ustaleniu w 1918 roku lokalizacji planowanego uniwersytetu, rozpoczął prace przygotowawcze. Polacy przekazywali duże księgozbiory oraz fundusze, za które kupowano cenne księgi, wiele z zakresu teologii, gdyż ten Wydział miał powstać jako jeden z pierwszych na uniwersytecie. Gromadzeniem kierował prof. Stanisław Ptaszycki, a opracowania podjęła się Emilia Szeliga-Szeligowska¹. Przywieźli oni, w roku 1918, do Lublina sto osiemdziesiąt skrzyń z książkami (reszta dotarła do Polski dopiero w 1925 roku). Książd Idzi Radziszewski dwukrotnie jeszcze wracał do Petersburga, przywożąc część księgozbioru. W listopadzie rozpoczął działalność uniwersytet², a uroczysta inauguracja miała miejsce ósmego grudnia³.

Już na pierwszym posiedzeniu senatu akademickiego, jesienią 1918 roku, ustalono *ratio studiorum* dla Wydziału Teologii. W roku 1920 Rada Wydziału zaprojektowała utworzenie czterech sekcji: teologii fundamentalnej, biblijnej, dogmatycznej i moralnej⁴. Były to studia specjalistyczne dla księży przygotowujących się do pracy naukowej, nie miały więc licznych słuchaczy. Na przykład w roku akademickim 1934/1935 na Wydziale studiowało dwunastu księży, w innych latach liczba dochodziła do dwudziestu⁵. Mimo to od początku organizowano dla nich warsztat pracy w postaci bibliotek seminaryjnych. Już w listopadzie 1920 roku poruszono na Radzie Wydziału sprawę statutu istniejących bibliotek⁶. Miesiąc później dziekan, ks. prof. Piotr Kremer, przedłożył radzie projekt regulaminu. Zakładał on, że na czele bibliotek stoi dyrektor, wybrany przez Radę Wydziału, czuwa nad całością, zasięga opinii kierowników seminarium i przyjmuje dezyderaty w sprawie zakupów. Do bezpośredniej obsługi wybiera kustosa⁷.

W związku z niedostatkami lokalowymi i finansowymi Biblioteki Głównej, rektor, biskup Czesław Sokółowski, położył nacisk na rozwój bibliotek seminaryjnych.

¹ J. ZIĘBA, *Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Narodziny uczelni*, Lublin 2008, s. 7, 15.

² Tamże, s. 26.

³ S. WILK, *Biskup lubelski Marian Leon Fulman jako wielki kanclerz KUL*, w: *Biskup lubelski Marian Leon Fulman, pedagog trudnych lat*, red. E. Walewander, Lublin 2010, s. 132.

⁴ Archiwum Uniwersyteckie KUL, *Księga protokołów Rady Wydziału Teologicznego*, t. I: lata akad. 1919-1929. Dokument nieopisany.

⁵ J. PASTUSZKA, *Wspomnienia o Katolickim Uniwersytecie Lubelskim z lat 1934-39*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1925-1939 we wspomnieniach swoich pracowników i studentów*, red. G. Karolewicz, Lublin 1989, s. 113.

⁶ Istniały na podstawie Statutu KUL z dnia 25 lipca 1920 roku, rozdział VI § 70, przeznaczającego je „do badań naukowych i dla celów nauczania, lub wyłącznie dla badań naukowych”.

⁷ Archiwum Uniwersyteckie KUL, *Księga protokołów Rady Wydziału Teologicznego*, t. I: lata akad. 1919-1929. Dokument nieopisany.

Otrzymywały one fundusze z opłat studenckich, lokale, wyposażenie oraz regulaminowe pierwszeństwo w udostępnianiu, przed Biblioteką Główną. Były od niej zupełnie niezależne, natomiast ona zaopatrywała je częściowo w książki i czasopisma⁸. To pozwalało na szybki rozwój biblioteki wydziałowej.

Jeszcze poważniejszym źródłem pozyskiwania książek byli sami profesorowie Wydziału, którzy troszcząc się o zaopatrzenie i funkcjonowanie bibliotek zakładowych, mając świadomość braku funduszy, dobrowolnie opodatkowywali się na cele biblioteczne poprzez składki lub rezygnację z części wynagrodzenia. Na przykład w roku 1935/1936 na ogólną sumę wydatków (1316 zł) na Wydziale Teologicznym, ofiara księży profesorów wynosiła 743 zł, a w roku 1937/1938 na 1034 zł – 426 złotych⁹.

Początkowo istniały dwie biblioteki: teologiczna ogólna (apologetyka, dogmatyka, moralna) oraz biblijna. W 1922 roku zaczęto tworzyć bibliotekę historii Kościoła, a w 1923 roku – teologii wschodniej. Otrzymała ona milion marek od grona absolwentów Akademii Duchownej w Petersburgu oraz księgozbiór byłego seminarium prawosławnego w Chełmie i już w 1939 roku liczyła 1012 woluminów. W roku 1936/1937, aby usprawnić obsługę czytelników, przeniesiono wszystkie biblioteki Wydziału do jednego trzypokojowego pomieszczenia składającego się z magazynu, czytelni studenckiej i profesorskiej.

Twórcze i silne intelektualnie środowisko akademickie KUL, poprzez organizacje studenckie prowadzone przez księży profesorów, promowało czytelnictwo, zwłaszcza dokumentów społecznych i doktrynalnych Kościoła katolickiego. Spotkania czasem odbywały się w czytelniach¹⁰.

2. PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

W marcu 1940 roku zbiory przeniesiono do Biblioteki im. H. Łopacińskiego, gdzie były przechowywane do 1944 roku. Do budynku KUL wróciły po ustaniu działań wojennych, zimą 1944/1945 roku. Dyrektor Biblioteki Głównej, prof. Andrzej Wojtkowski, osobiście nadzorował segregację zbiorów dla bibliotek zakładowych¹¹.

W okresie powojennym nastąpił szybki wzrost liczby książek, co pozwoliło na wyodrębnienie z biblioteki teologicznej ogólnej samodzielnych bibliotek: teologii dogmatycznej, moralnej i fundamentalnej¹².

⁸ D. DZIERZKOWSKA, *Biblioteka Główna Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1918-1939*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 8(1964), s. 203.

⁹ B. KOSZAŁKA, *Biblioteki Zakładowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 23(1971), s. 181.

¹⁰ J. RABIŃSKI, *Działalność SKMA „Odrodzenie” na KUL-u*, w: *Rzeczpospolita Akademicka. Działalność młodzieży studenckiej na KUL-u w II Rzeczypospolitej*, red. M. Ryba, Lublin 2010, s. 64-81.

¹¹ I. ULIASZ, *Biblioteka Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji*, w: *Księga Jubileuszowa z okazji 90-lecia Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, red. A. Dębiński, Lublin 2008, s. 694.

¹² B. KOSZAŁKA, *Biblioteki*, s. 192-193.

Jeszcze przed wojną (od 1934 roku) wielkimi zasługami podczas organizowania księgozbioru z zakresu teologii dogmatycznej, który był w tamtym czasie *in statu nascendi*, wykazał się ks. prof. Antoni Słomkowski¹³, późniejszy rektor KUL.

Również warsztat pracy moralistów był odrębnym zakładem już w latach 1933-1937, gdy kierował nim ks. Jan Dąbrowski. Następnie do 1940 roku – ks. Zdzisław Goliński, a potem – Józef Keller. Jednak dopiero ks. Stanisław Witek zajął się poważnie księgozbiorem (Rada Wydziału powierzyła mu 18 godzin tygodniowo pracy w zakładzie) i uzyskał dla niego samodzielny lokal. Ojciec Piotr Lisowski w 1949 roku informował w sprawozdaniu, że zakład posiada 641 tomów z zakresu teologii moralnej. W 1968 roku zakład liczył już 1424 woluminy¹⁴.

Podwaliny pod specjalistyczny księgozbiór teologii fundamentalnej położył ks. dr Adolf Tymczak, docent Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. W 1945 roku został profesorem nadzwyczajnym i kierownikiem katedry. Był nim rok (potem wyjechał do USA), niemniej w tym czasie zorganizował bibliotekę zakładową liczącą 600 tomów. W 1949 roku ks. Piotr Granatowicz informował władze Wydziału, że skatalogował 1000 pozycji z teologii fundamentalnej. W roku 1968 posiadała ona 2119 dzieł¹⁵.

Z kolei do wznowienia działalności samodzielnego Zakładu Historii Kościoła przyczynił się w 1945 roku ks. Mieczysław Żywczyński, który wiele serca i czasu poświęcił bibliotece zakładowej¹⁶. Według jego sprawozdania w 1950 roku Zakład Historii Kościoła posiadał 2851 pozycji¹⁷, a w roku 1969 mógł poszczycić się już 4759 woluminami¹⁸.

Należy w tym miejscu podkreślić, że pracownicy Instytutu Historii Kościoła KUL bardzo chętnie poruszali zagadnienia związane z funkcjonowaniem bibliotek kościelnych. Na temat librarii zakonnych, kolegiackich, parafialnych, biskupich, a nawet prywatnych duchowieństwa, powstawały – i powstają nadal – liczne prace doktorskie i magisterskie, pisane pod kierunkiem ks. prof. Stanisława Librowskiego, ks. prof. Anzelma Weissa czy ks. dr. hab. Tomasza Moskala¹⁹.

¹³ A.L. KRUPA, *Wydział Teologiczny KUL i jego pracownicy naukowcy w latach 1935-1939 w oczach studenta*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1925-1939 we wspomnieniach*, s. 148.

¹⁴ Archiwum Uniwersyteckie KUL. Dokument nieopisany; F. GRENIUK, *Dzieje sekcji teologii moralnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 1918-1968*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15(1968), z. 3, s. 14-15.

¹⁵ Archiwum Uniwersyteckie KUL. Dokument nieopisany; R. ŁUKASZYK, *Pięćdziesięciolecie teologii fundamentalnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15(1968), z. 2, s. 8, 12.

¹⁶ Z. ZIELIŃSKI, *Historia Kościoła na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1918-1968*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15(1968), z. 4, s. 9; por. R. PREJS, *Pięćdziesiąt lat Instytutu Historii Kościoła i Patrologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, Lublin 2014, s. 17.

¹⁷ Archiwum Uniwersyteckie KUL. *Teczka sprawozdań Wydziału Teologii*. Dokument nieopisany.

¹⁸ B. KOSZAŁKA, *Biblioteki*, s. 190.

¹⁹ T. MOSKAL, *Katedra Metodologii i Nauk Pomocniczych Historii Kościoła*, w: *Rola i miejsce Instytutu Historii Kościoła KUL w historiografii*, red. J. Walkusz, Lublin 2010, s. 168-170; por. A. WEISS, *Książdz profesor Stanisław Librowski jako nauczyciel akademicki*,

W 1950 roku wspólna czytelnia była otwarta cztery godziny dziennie, dysponowała dwudziestoma ośmioma miejscami, pracowały w niej trzy stypendystki²⁰ i udostępniła w sumie 11147 tomów. W 1955 roku pracowało już sześć stypendystek, a czytelnia była otwarta dwanaście godzin i miała 15281 woluminów²¹.

Zakres działalności Wydziału, w tym także bibliotek, poszerzył się znacznie dzięki erygowaniu w 1957 roku drugiego kursu *theologia minor* dla osób świeckich i sióstr zakonnych (tak zwany kurs B)²². W latach siedemdziesiątych, w okresie posoborowym, pojawił się nowy sposób uprawiania teologii, inny charakter publikacji i otwarcie teologii na świeckich.

Przełom soborowy spowodował wzrost zainteresowania studiami na Wydziale. Ten fakt oraz brak limitów przyjęć²³ zwielokrotnił liczbę studentów na Wydziale. Zdarzało się, w latach 70. i 80., że na teologii dla świeckich studiowało ponad trzysta osób, a do roku 2000 liczba studentów wahała się pomiędzy stu osiemdziesięcioma a stu dwudziestoma osobami na roku. Inspiracja fragmentem *Gaudium et spes*, mówiącym o odpowiednim sposobie podawania doktryny ludziom współczesnym (KDK 62), spowodowała wielkie zmiany w publikowanej refleksji teologicznej. Nowy rys pojawił się na przykład w teologii fundamentalnej, która z nastawienia apologetycznego przeszła w refleksję historiozbawczą i personalistyczną. Dogmatyka zorientowała się chrysto- i antropocentrycznie, teologia moralna skoncentrowała się na głównych obszarach ludzkiej egzystencji, a nauki biblijne stały się sercem całej teologii²⁴. Inaczej zaczęła też wyglądać praca w obsłudze bibliotecznej Wydziału. Systematycznie zwiększała się choćby liczba odwiedzin czytelnii²⁵.

W 1970 roku istniało już osiem bibliotek zakładowych (prowadzących oddzielne księgi inwentarzowe, mających swoich kierowników), odpowiadających poszczególnym sekcjom. Zbiory, będące obecnie pod pieczę biblioteki wydziałowej, liczyły wówczas 16731 woluminy. Stanowiły one bezcenne zaplecze dla pracowników i stu-

w: *Książd Stanisław Librowski, archiwista, historyk Kościoła i dydaktyk*, red. W. Żurek, D. Kiper, Lublin 2015, s. 106-109.

²⁰ Dane z Archiwum Uniwersyteckiego KUL: Maria Gajowiak, Zenona Kosznik i Janina Michulska. Już w 1948 roku rektor skierował do Wydziału kwestionariusz mający uregulować sprawę stypendystów. W 1954 roku Biblioteka Uniwersytecka zorganizowała dla nich kurs. Dokument nieopisany.

²¹ Tamże. Sprawozdania z 1950 i 1955 roku.

²² C.S. NAPIÓRKOWSKI, *Pięćdziesięciolecie Teologii Dogmatycznej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15(1968), z. 2, s. 65.

²³ Władze komunistyczne PRL, w ramach represjonowania KUL, drastycznie ograniczyły liczbę studentów na pozostałych wydziałach; por. A. SZOSTEK, *Katolicki Uniwersytet w Kościele i społeczeństwie*, w: *Przestrzeń wolności i prawdy. Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1944-1989*, red. J. Fert, Lublin 2008, s. 15.

²⁴ J. SZYMIK, *Wydział Teologii*, w: *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1989*, red. M. Rusecki, Lublin 1994, s. 174-177.

²⁵ Na przykład w 1968 roku było to 6990 osób, w 1973 roku – 9373, w 1986 – 10308, w 1992 – 18247 osób, które przewinęły się przez czytelnię. Dane z rocznych sprawozdań. Archiwum KUL. Dokument nieopisany.

dentów. Sale, w których znajdował się księgozbiór, służyły w latach 70. i 80. licznym spotkaniom, między innymi ekumenicznym, gdyż Wydział cierpiał na braki lokalowe. Z tego powodu odbywały się w nich także wykłady i seminaria, co przyczyniało się do znacznego uszczuplenia zawartości półek. Ginęły cenne pozycje, ze względu na fakt, iż były ogólnie dostępne i w żaden sposób niezabezpieczone.

Biblioteki zakładowe borykały się z licznymi trudnościami. W okresie stanu wojennego istniały specyficzne ograniczenia w kompletowaniu księgozbioru²⁶, i nie tylko. We wspomnieniach pracowników bibliotek traumatycznym przeżyciem pozostał poranek drugiego dnia stanu wojennego²⁷.

W latach późniejszych głównym problemem biblioteki stały się ograniczenia finansowe. W Archiwum Uniwersyteckim KUL znajduje się na przykład prośba rektora, ks. prof. Stanisława Wielgusa, z lutego 1991 roku, aby ograniczyć zakupy do niezbędnych, w związku z trudnościami finansowymi.

3. OKRES NAJNOWSZY

We wrześniu 1999 roku przeniesiono do nowych pomieszczeń w Collegium Jana Pawła II cały księgozbiór teologiczny. Bibliotekarki wspominają ten czas jako wielki wysiłek. Przez wiele dni, do późnych godzin, przenoszono powiązane sznurkami książki. Przy okazji odbyło się trzepanie i wietrzenie ksiąg, z których niektóre pamiętały jeszcze Petersburg.

Od tego momentu książki zaczęły być gromadzone w dwu ogólnych magazynach bibliotecznych i układane według formatów, a nie ze względu na przynależność do księgozbiorów poszczególnych instytutów (oddzielnymi księgozbiorami pozostały na Wydziale tylko pozycje Instytutu Teologii Pastoralnej i Instytutu Muzykologii). Zostały też wprowadzone ujednolicone, ciągle numery inwentarza dla całości zbiorów. Instytuty mają wgląd w swoje zasoby poprzez katalogi kartkowe oraz, prowadzone od 2000 roku, komputerowe VTLIS Vitrua. Systematycznie są też digitalizowane cenne pozycje ze zbiorów biblioteki.

Po przenosinach Biblioteka Wydziału Teologii otrzymała cztery pomieszczenia (180 m²). Dwa magazyny, dział opracowania zbiorów i czytelnię (dwadzieścia pięć miejsc, sześć stanowisk komputerowych), otwartą dziewięć i pół godziny dziennie.

²⁶ Relacja ustna mgr Kazimiery Derkaczewskiej: Pracownica biblioteki wspomina, iż – z powodu niewielkiej ilości wydawanych książek – aby uzyskać odłożenie konkretnych tytułów w księgarni, trzeba było dostarczać jej pracownikowi kartki na papierosy.

²⁷ Przy bramie zachodniej, która stanowiła wówczas główne wejście do gmachu KUL, czekał ks. prorektor Henryk Wojtyska, który pytał każdego bibliotekarza o ilość zatrzymanych dowodów osobistych. Ponieważ wcześniej trwał strajk studentów i legitymacje były niezbędne do wchodzenia na teren uczelni, bibliotekarze wypożyczali książki na dowody. Istniały obawy, że – powołując się na przepisy – władze komunistyczne wejdą na teren uczelni pod pretekstem bezprawnego zatrzymania dowodów osobistych. Rektor zamknął Alma Mater w obawie przed przeszukaniem, a bibliotekarze zostali zobligowani, aby stać na mrozie i cały dzień wydawać kolejnym zgłaszającym się ich dokumenty [relacja ustna K. Derkaczewskiej].

Czytelnia służy Wydziałowi również jako miejsce egzaminów licencjackich, szkoleń, spotkań, wystaw i tym podobnych. Ciekawostką może być fakt, że w 2007 roku odbył się wykład dla bibliotekarzy, wygłoszony przez Marcela De Smedt, dyrektora Bibliotek Wydziału Humanistycznego w Leuven, na temat ich funkcjonowania. Bibliotekarze mieli okazję zapoznać się z odmiennymi warunkami pracy w Belgii. Z kolei 1-3 września 2015 roku odbyło się XXI Walne Zgromadzenie Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES, na którym miała okazję zaprezentować się również Biblioteka Wydziału Teologii KUL Jana Pawła II.

Jak widać rola biblioteki nie sprowadza się jedynie do funkcji czytelni, choć jej zadanie to głównie organizowanie warsztatu pracy naukowej i dydaktycznej dla potrzeb jednostki, przy której działa²⁸, orientowanie się jaki rodzaj literatury i w jakiej ilości egzemplarzy jest niezbędny, udostępnianie księgozbioru dydaktycznego oraz źródeł podstawowych dla kierunków obecnych na Wydziale. A ten ostatni bezustannie się rozwija. W ostatnich latach biblioteka, aby nadążyć za potrzebami powstających kierunków, musi wzbogacać swoje zasoby na przykład o mediteranistykę, kulturę Bliskiego Wschodu czy pracę socjalną.

Istotną funkcją Biblioteki Wydziału Teologii jest również informacja naukowa. Zmniejszenie dystansu między książką a czytelnikiem stwarza atmosferę zachęcającą do korzystania z porad, zadawania pytań, tworzy klimat zaufania i bezpieczeństwa. W bibliotece obsługują czytelników wykwalifikowani bibliotekarze, którzy udzielają fachowych informacji na temat księgozbioru i służą pomocą w wyszukiwaniu istotnych danych. Zatrudnienie wykwalifikowanych pracowników (w zastępstwie studentów – stypendystów, którzy wcześniej pracowali w zamian za tak zwane stypendia zakładowe) wywalczono na Wydziale, aby zrealizować postulat dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej Andrzeja Paluchowskiego, który twierdził, że zatrudnienie „fachowych bibliotekarzy” rozwiąże wiele problemów, z którymi borykają się biblioteki specjalistyczne²⁹. Rzeczywiście, w bibliotece teologicznej rozwiązało to problemy znikania książek, nieprzestrzegania regulaminu, trudności w obsadzeniu godzin pracy czytelni, niedomogów w opracowaniu i tym podobnych.

Pierwszą pracownicą etatową została w 1955 r. mgr Janina Zgrzebna. Kolejne to: Genowefa Fiedorczyk (1957), Jadwiga Lipiec (1958), Danuta Plisiecka (1958-1968), Maria Tomica³⁰, Maria Czarnecka, Danuta Wójcicka (1971-1973), wreszcie – Kazimiera Derkaczewska, wieloletnia zasłużona pracownica, która pozostawała na etacie 40 lat, od 1973 do 2013 roku. Z Kazimierą Derkaczewską pracowały również: Marta Ziółkowska, Joanna Bizior, Barbara Wójcik, Teresa Kawecka i Anna Domańska. Obecnie pracują w bibliotece Joanna Jaksiewicz oraz Katarzyna Zawadzka (także Tomasz Wyrzycki w Czytelni Zbiorów Teologii Pastoralnej).

²⁸ Przepis § 4 Regulaminu Biblioteki Uniwersyteckiej z dnia 25.04.2007 r.

²⁹ B. KOSZAŁKA, *Biblioteki*, s. 185.

³⁰ Tamże, s. 185-186.

Biblioteka otrzymała też od Rady Wydziału kierownika – opiekuna, odpowiedzialnego za całokształt jej działalności³¹. Obecnie jest nim dziekan, ks. prof. Sławomir Nowosad. W tym miejscu należy nadmienić, że Wydział Teologii od czasów pierwszych rektorów, aż po dzień dzisiejszy bardzo dba o bibliotekę. Ponieważ środki na działalność z budżetu KUL, dysponowane w ramach rocznego planu finansowego, są niewielkie, Wydział przeznaczają na książki znaczne sumy otrzymywane z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Na przykład w roku akademickim 2011/2012 było to 18 tysięcy zł, rok wcześniej 31 tysięcy, a w roku 2008/2009 ponad 25 tysięcy zł. Odpowiednio zbiory powiększyły się w tych latach o 699; 1360 i 1269 druków. Od kilku lat sumy te są nieco mniejsze i wahają się w granicach kilkunastu tysięcy złotych. Biblioteka wzbogaca też swoje zbiory poprzez liczne dary, przeważnie profesorów Wydziału.

Stan księgozbioru na dzień 30.09.2014 wynosił 37747 woluminów. Są to głównie książki w języku polskim (80%), choć ostatnio – ze względu na wielu anglojęzycznych doktorantów – uzupełniany zostaje też dział literatury obcej. Zbiory opracowane komputerowo to 52% ogólnej sumy zbiorów, ponadto cały katalog kartkowy również jest zdigitalizowany i dostępny na stronach biblioteki KUL. Biblioteka posiada własną stronę internetową, a liczba wypożyczeń w czytelni teologii systematycznej od kilku lat utrzymuje się na poziomie około dziesięciu do czternastu tysięcy wypożyczeń rocznie³².

Dnia 24 lipca 2014 roku została formalnie włączona w struktury Biblioteki Wydziału Teologii – Biblioteka Instytutu Teologii Pastoralnej. Obecnie wspólny księgozbiór wynosi 64192 woluminów (stan na 30.09.2016), liczba wypożyczeń to ponad 16 tysięcy, a odwiedzin w obu czytelniach to niespełna 18 tysięcy osób w roku akademickim 2015/ 2016³³.

Komisja akredytacyjna UKA po kontroli na Wydziale Teologii KUL, w tym również w bibliotece wydziałowej, przyznała najwyższą notę z wyróżnieniem³⁴. PAKA także rokrocznie ocenia Wydział i bibliotekę na piątkę.

Podsumowując, należy stwierdzić, że Biblioteka Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Jana Pawła II od czasu swego powstania jest bardzo ściśle związana z Wydziałem oraz z Uniwersytetem. Uczestniczy w jego sukcesach i problemach (jak choćby mniejsze zainteresowanie kursem teologii dla świeckich), stara się być pomocna i użyteczna. Zarówno pracownicy, jak i studenci, zawsze postrzegali i nadal postrzegają ją jako integralną, niezwykle ważną część Wydziału.

³¹ Statut KUL, Rodz. II, §18, obowiązujący od dnia 16.04.2012 roku stanowi, iż nadzór merytoryczny nad bibliotekami (zwanymi w regulaminie Biblioteki Uniwersyteckiej z 2007 oraz z 2012 roku specjalistycznymi), sprawuje dziekan, kierownik instytutu lub innej jednostki organizacyjnej. Określa to regulamin. Dyrektor Biblioteki Głównej realizuje funkcję koordynacyjną, a powołuje, przekształca i likwiduje je rektor uczelni (na podstawie prawa o szkolnictwie wyższym z 2005 roku i ustawy o bibliotekach z 1997 roku).

³² Dane z rocznych sprawozdań kierowanych do Dyrekcji Biblioteki Uniwersyteckiej KUL. Dokumentacja Biblioteki Wydziału Teologii.

³³ Tamże.

³⁴ Certyfikat z dnia 16.06.2011, nr 8/2011.

BIBLIOGRAFIA

- Archiwum Uniwersyteckie KUL, Księga protokołów Rady Wydziału Teologicznego, t. I: lata akademickie 1919-1929 (teczka sprawozdań Wydziału Teologii).
- Archiwum Uniwersyteckie KUL, Teczka poświęcona historii Biblioteki Wydziału Teologii.
- DZIERZKOWSKA DANUTA, Biblioteka Główna Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1918-1939, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 8(1964), s. 187-242.
- GRENIUK Franciszek, Dzieje sekcji teologii moralnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 1918-1968, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15(1968), z. 3, s. 5-33.
- KOSZAŁKA Bronisława, Biblioteki Zakładowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 23(1971), s. 179-197.
- KRUPA Andrzej Ludwik, Wydział Teologiczny KUL i jego pracownicy naukowcy w latach 1935-1939 w oczach studenta, w: Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1925-1939 we wspomnieniach swoich pracowników i studentów, red. Grażyna Karolewicz, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1968, s. 146-150.
- ŁUKASZYK Romuald, Pięćdziesięciolecie teologii fundamentalnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15(1968), z. 2, s. 5-53.
- MOSKAL Tomasz, Katedra Metodologii i Nauk Pomocniczych Historii Kościoła, w: Rola i miejsce Instytutu Historii Kościoła KUL w historiografii, red. Janusz Walkusz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2010, s. 163-174).
- NAPIÓRKOWSKI Celestyn Stanisław, Pięćdziesięciolecie Teologii Dogmatycznej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15(1968), z. 2, s. 55-92.
- PASTUSZKA Józef, Wspomnienia o Katolickim Uniwersytecie Lubelskim z lat 1934-39, w: Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1925-1939 we wspomnieniach swoich pracowników i studentów, red. Grażyna Karolewicz, Wydawnictwo KUL, Lublin 1989, s. 79-140.
- PREIS Roland, Pięćdziesiąt lat Instytutu Historii Kościoła i Patrologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Polihymnia, Lublin 2014.
- RABIŃSKI Jarosław, Działalność SKMA „Odrodzenie” na KUL-u, w: Rzeczpospolita Akademicka. Działalność młodzieży studenckiej na KUL-u w II Rzeczypospolitej, red. Mieczysław Ryba, Wydawnictwo KUL, Lublin 2010, s. 63-86.
- Regulamin Biblioteki Uniwersyteckiej z dnia 25.04.2007.
- Statut KUL z dnia 25 lipca 1920.
- Statut KUL z dnia 16 kwietnia 2012.
- SZOSTEK Andrzej, Katolicki Uniwersytet w Kościele i społeczeństwie, w: Przestrzeń wolności i prawdy. Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1944-1989, red. Józef Fert, Wydawnictwo KUL, Lublin 2008, s. 9-24.
- SZYMIK Jerzy, Wydział Teologii, w: Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1939-1968, red. Marian Rusecki, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1994, s. 173-181.
- ULIASZ Iwona, Biblioteka Wydziału Prawa. Prawa Kanonicznego i Administracji, w: Księga Jubileuszowa z okazji 90-lecia Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, red. Antoni Dębiński, Wydawnictwo KUL, Lublin 2008, s. 691-702.
- WEISS Anzelm, Ksiądz profesor Stanisław Librowski jako nauczyciel akademicki, w: Ksiądz Stanisław Librowski, archiwista, historyk Kościoła i dydaktyk, red. Waldemar Żurek, Daniel Kiper, Wydawnictwo KUL, Lublin 2015, s. 103-109.
- WILK Stanisław, Biskup lubelski Marian Leon Fulman jako wielki kanclerz KUL, w: Biskup lubelski Marian Leon Fulman, pedagog trudnych lat, red. Edward Walewander, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2010, s. 131-145.

- ZIELIŃSKI Zygmunt, Historia Kościoła na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1918-1968, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 15(1968), z. 4, s. 5-52.
- ZIĘBA Józef, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Narodziny uczelni, Polihymnia, Lublin 2008.

HISTORIA BIBLIOTEKI WYDZIAŁU TEOLOGII KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II

S t r e s z c z e n i e

Biblioteka teologiczna powstała na KUL-u natychmiast po utworzeniu Wydziału Teologii, w 1920 r. W czasie II wojny światowej zbiory opuściły KUL. Powróciły po ustaniu działań wojennych. Wyodrębnione zostały wówczas księgozbiory: biblijny, teologii dogmatycznej, moralnej i fundamentalnej, a także historii Kościoła. Posiadały one wspólną czytelnię i zbiory liczące 11147 woluminów (w 1950 r.). W 1957 r. erygowano teologię dla świeckich, co wielokrotnie zwiększyło liczbę studentów i zwiększyło potrzeby czytelnicze. W 1970 r. istniało już 8 bibliotek zakładowych, które obsługiwał etatowy bibliotekarz. W 1999 r. księgozbiór został przeniesiony do Coll. Jana Pawła II. W 2013 r. nasze zbiory liczyły niespełna 38 tysięcy woluminów. W 2014 r. włączono w strukturę Biblioteki Wydziału Teologii – Bibliotekę Instytutu Teologii Pastoralnej. Obecnie zbiory biblioteki wynoszą 62931 woluminów, a roczna liczba odwiedzin w czytelni to 24 tysiące (dane z 30.09.2015). Biblioteka organizuje warsztaty pracy naukowej i dydaktycznej, jest miejscem spotkań, egzaminów, wystaw. Istotnym jej zadaniem jest informacja naukowa. 52% opisów bibliograficznych zbiorów zostało zdigitalizowane (system Virtua), zdigitalizowany został również katalog kartkowy. 80% zbiorów to pozycje w języku polskim, choć przez wzgląd na powiększającą się liczbę anglojęzycznych doktorantów kupowane są obecnie również książki w języku angielskim. Wydział Teologii dba o bibliotekę, wspiera ją finansowo. Biblioteka zaś jest postrzegana jako integralna część Wydziału.

Słowa kluczowe: Biblioteka Wydziału Teologii; historia biblioteki; pracownicy; digitalizacja.